

norden

**Barn och unga i Norden –
en tvärsektoriell strategi för
Nordiska ministerrådet
2016–2022**

Barn och unga i Norden – en tvärssektoriell strategi för Nordiska ministerrådet 2016–2022

ISBN 978-92-893-4592-7 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4593-4 (PDF)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2016-737>

ANP 2016:737

© Nordiska ministerrådet 2016

Layout: Maria Hagerup

Illustrationer: Saadia Hussain

Tryck: Rosendahls

Upplaga: 150

Typsnitt: Meta LF

Papper: Munken Polar

Printed in Denmark

Denna rapport är utgiven med finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet. Innehållet i rapporten avspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller rekommendationer.

www.norden.org/nordpub

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet ska stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn K
Telefon (+45) 3396 0200

www.norden.org

Barn och unga i Norden – en tvärsektoriell strategi för Nordiska ministerrådet 2016–2022

Om tvärsektoriella strategier i Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådets tvärsektoriella strategier beskriver ministerrådets prioriteringar och ambitioner inom områden som överskrider sektorsgränser och utgör därmed en gemensam plattform och riktning för de olika ministerrådets arbete inom tematiken.

De tvärsektoriella strategierna är styrande för hela ministerrådets verksamhet men ska även ses i sammanhang med andra styrdokument, såsom visionen för det nordiska regeringssamarbetet (*Tillsammans är vi starkare*), de olika sektorernas samarbetsprogram samt de nationella ordförandeskapsprogrammen. Nordiska ministerrådet ska även integrera ett jämställdhets- och hållbarhetsperspektiv i all sin verksamhet. Se struktur för ministerrådets styrdokument nedan.

Tabell: Struktur för styrdokument i Nordiska ministerrådet:

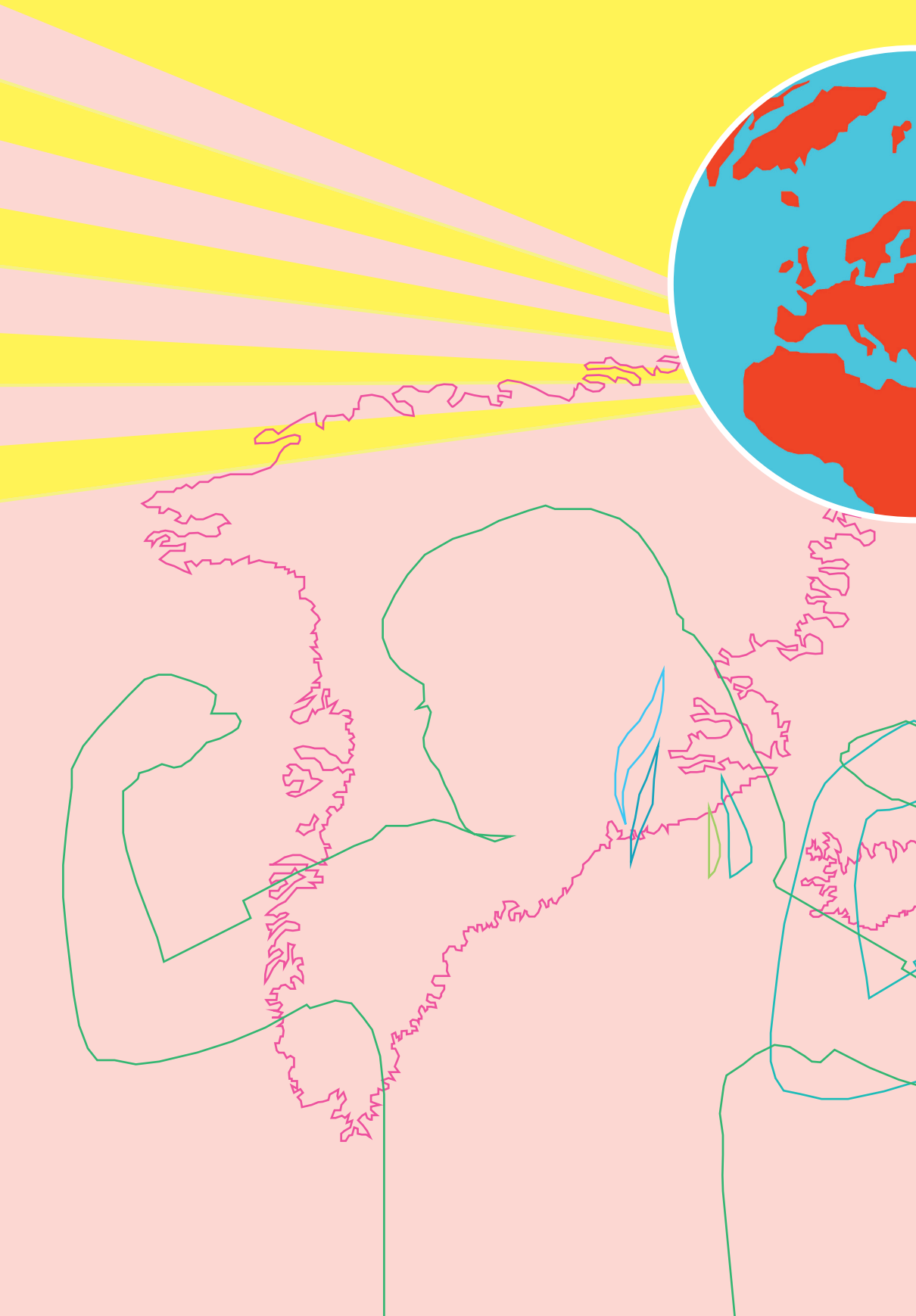
Styrdokument	Målgrupp	Tidsperiod
Samarbetsministrarnas visionsdeklaration	Nordiska ministerrådet	Tills vidare
Tvärsektoriell strategi	Nordiska ministerrådet	Upp till 6 år
Samarbetsprogram	Sektorspecifik	4-årig
Ordförandeskapsprogram	Nordiska ministerrådet	1-årig

Denna tvärsektoriella strategi börjar med en inledning som beskriver syftet med strategin och dess utgångspunkter. Därefter beskrivs de utvalda strategiska insatsområdena för strategins gällande period samt organisering och uppföljning.

Innehåll

Om den tvärsektoriella strategin för barn och unga i Norden	8
Syfte med barnrätts- och ungdomspolitiska samarbetet i Norden	9
Strategiska insatsområden	13
Stärkt stöd till och inkludering av utsatta barn och unga	13
Fortsatt samverkan och stöd till civilsamhället	15
Förbättrad kunskapsdelning och kompetenshöjande insatser	17
Organisering i Nordiska ministerrådet	21
Ett gemensamt ansvar	21
Ministerråd med särskilt ansvar	21
Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK)	23
Uppföljning och rapportering	24

Om den tvärsektoriella strategin för barn och unga i Norden

Denna strategi fastställdes av de nordiska samarbetsministrarna den 11.2.2016. Strategin ska följas upp vartannat år och utvärderas innan utgången av 2022.

Norden ska vara den bästa platsen i världen för barn och unga

Det är visionen för arbetet för och med barn och unga i Nordiska ministerrådet tillsammans med ministerrådets övergripande vision *Tillsammans är vi starkare* om ett gränslöst, innovativt, synligt och utåtvänt nordiskt samarbete som fastställts av de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM).

Barn och unga är prioriterade målgrupper inom Nordiska ministerrådet. Målgrupperna barn och unga inom ministerrådet omfattar alla i åldrarna 0–25 år och innefattar därmed flickor, pojkar och barn som inte identifierar sig med någondera könet upp till 18 år i enlighet med barnkonventionen samt unga kvinnor, unga män och unga transpersoner upp till 25 år. Eftersom det inte finns en skarp gräns mellan ung och vuxen kan målgruppen för olika insatser variera och därmed även inkludera personer över 25 år. Barn och unga används som ett samlande begrepp i denna strategi men det är viktigt att komma ihåg att barn och unga är olika, med skilda identiteter, erfarenheter och förutsättningar, något som Nordiska ministerrådet alltid ska ta i beaktande i sitt arbete.

Med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter ska Nordiska ministerrådet arbeta för att skydda och främja barn och ungas rättigheter samt främja deras möjligheter att utöva dessa rättigheter och kunna vara delaktiga i samhället. Det innebär att alla barn och unga i Norden ska ha rätt till goda levnadsvillkor och inflytande oavsett kön, könsidentitet eller -uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Alla barn och unga har rätt till social och ekonomisk trygghet, god fysisk och psykisk hälsa, fritid och kultur, identitet och språk samt möjlighet till utbildning och utveckling. Alla barn och unga ska ges möjlighet att påverka sitt eget liv, sin närmiljö och samhället i stort.

Detta utgör grunden för Nordiska ministerrådets arbete med barn och unga. Barns och ungas välbefinnande och möjlighet att utöva sina rättigheter är en förutsättning för Nordens fortsatta utveckling, därför ska ministerrådet arbeta utifrån synsättet att alla barn och unga är viktiga här och nu, inte bara i framtiden. I det arbetet är det också centralt att integrera ett jämställdhets- och hållbarhetsperspektiv. Ministerrådet ska bidra till att Norden är en ledande region och föregångare i arbetet för ett samhälle där barn och ungas rättigheter och skilda perspektiv ges utrymme och bidrar till samhällsutvecklingen.

De övergripande målen med strategin är att (1) hela ministerrådet i större utsträckning ska integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i sitt arbete och därmed i högre grad belysa och beakta barn och ungas egna röster samt att (2) Nordiska ministerrådet i större utsträckning ska fokusera på de tre strategiska insatsområdena som denna strategi pekar ut som centrala för arbetet fram till 2022.

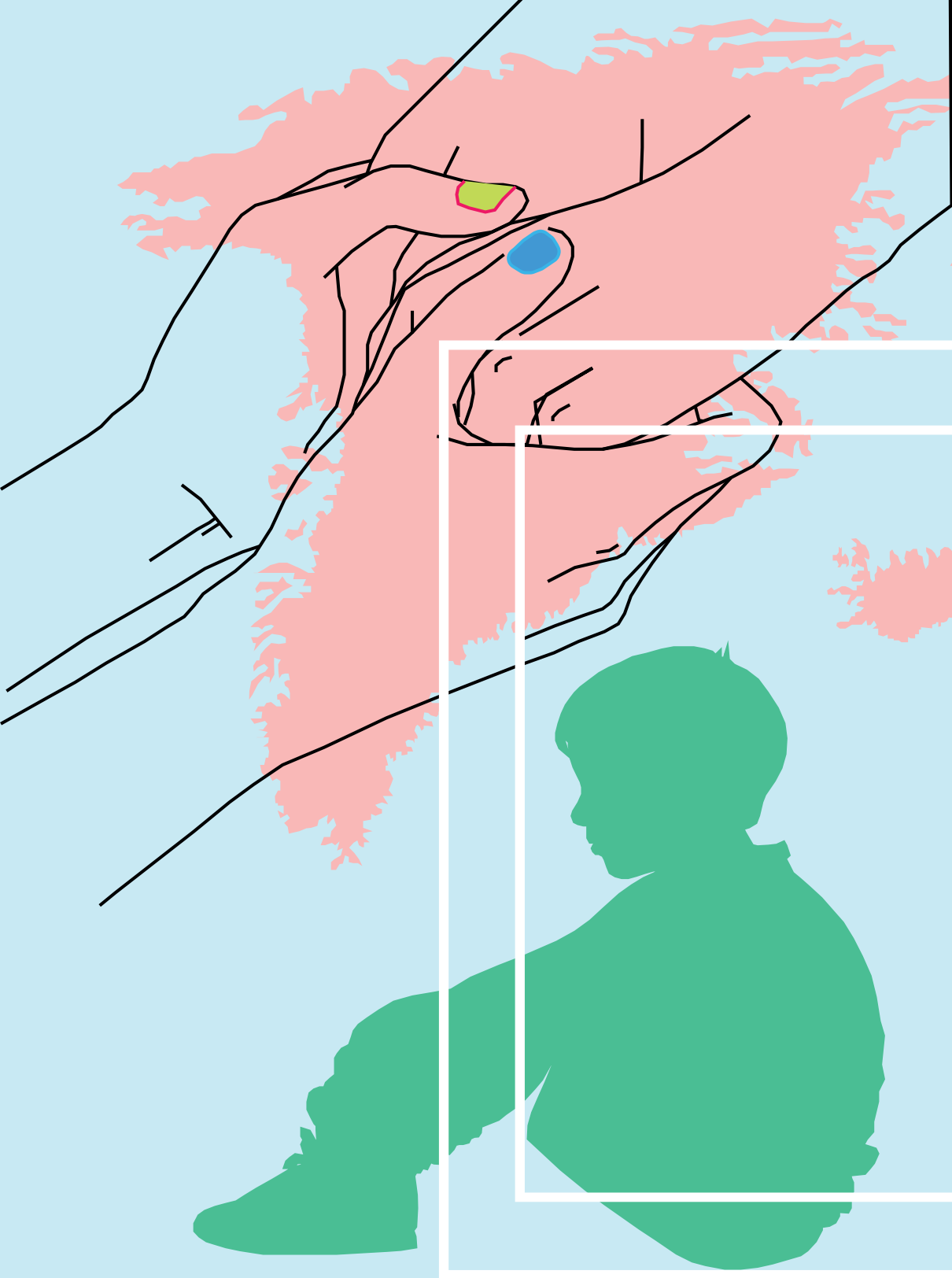
Vid utarbetandet av sektorernas samarbetsprogram bör man överväga en integrering av denna strategi för barn och unga, inklusive de strategiska insatsområdena.

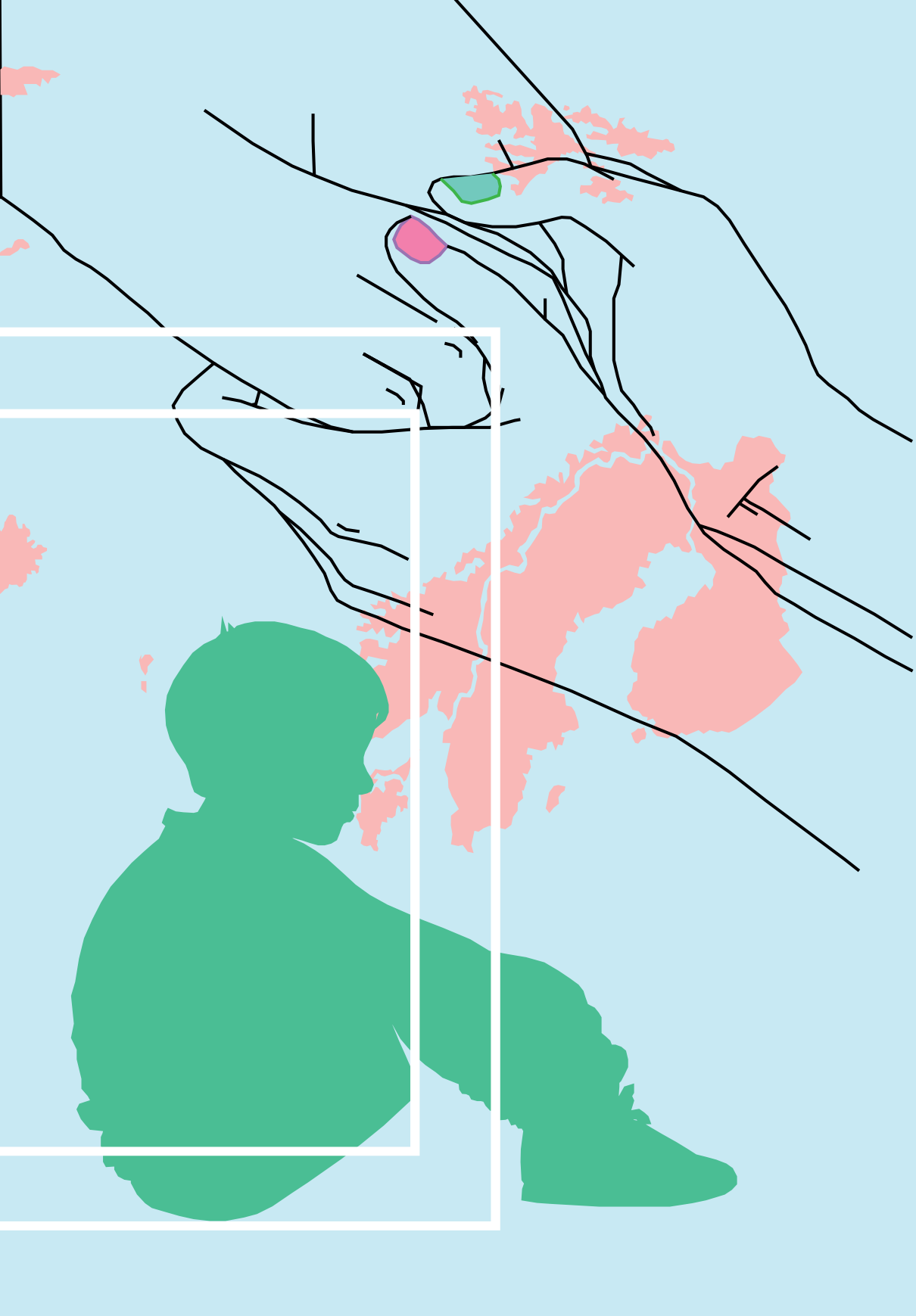
Syfte med barnrätts- och ungdomspolitiska samarbetet i Norden

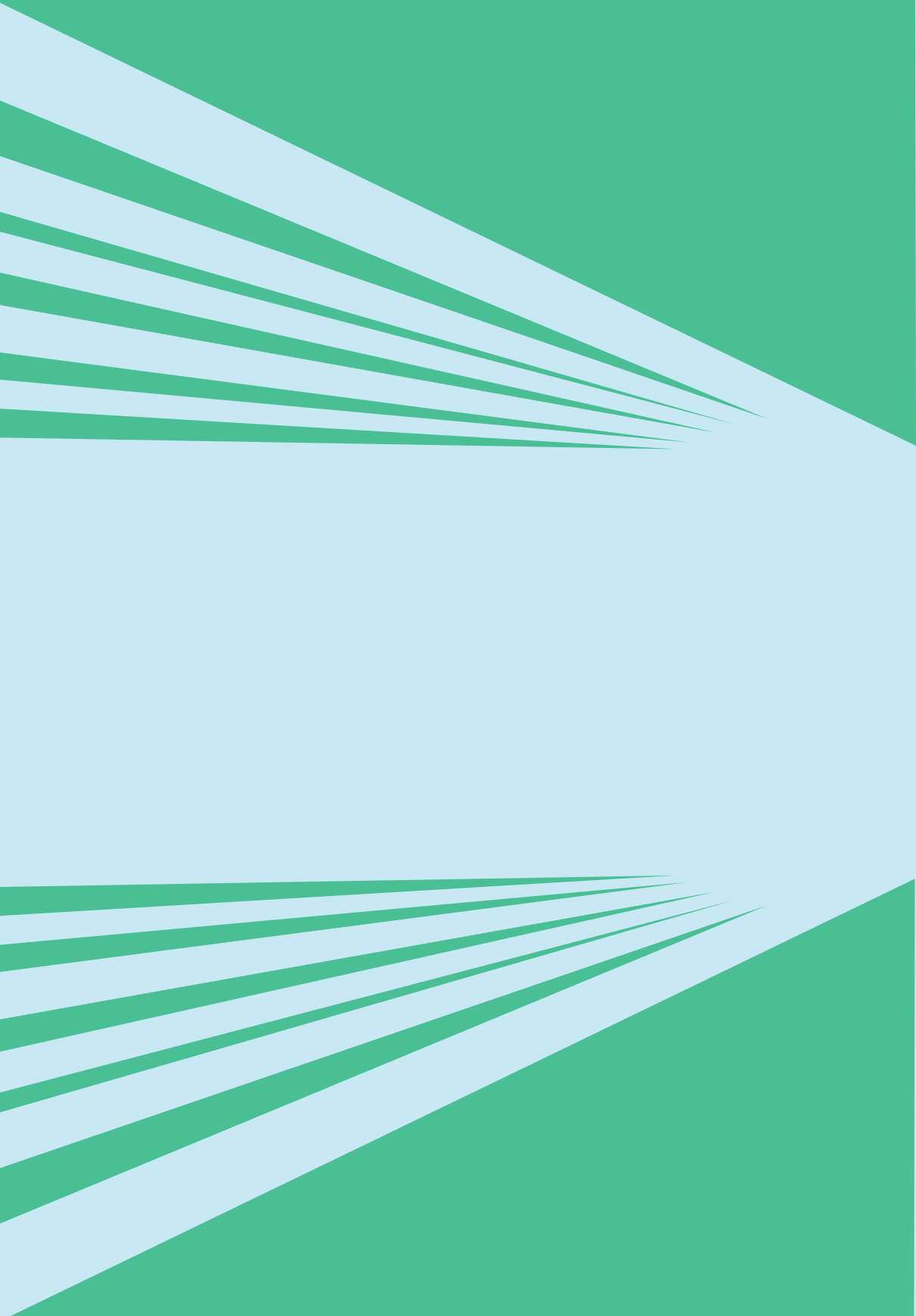
Genom ett fortsatt nära nordiskt samarbete på barn- och ungdomsområdet uppnår man mer än vad de nordiska länderna och områdena kan uppnå var för sig. Olika barn och ungas livsvillkor påverkas i hög grad av deras familj och var i Norden de bor och växer upp, därför är ett lokalt och regionalt fokus viktigt i samarbetet. Barnrätts- och ungdomspolitik berör och påverkas dessutom av flera politikområden, något som ofta kräver samverkan mellan olika samhällssektorer.

Det nordiska barnrätts- och ungdomspolitiska samarbetet ska bidra till ökad kunskap och fördjupad samverkan mellan de nordiska länderna, Färöarna, Grönland och Åland. Samarbetet sker inte enbart inom Norden utan även internationellt, och då främst med de baltiska länderna och Östersjöregionen, Arktis- och Barentssamarbetet samt Europarådet och Europeiska unionen.

Genom att möjliggöra olika utbyten och möten mellan barn och unga, dela erfarenheter i projekt, i kunskapsammansättningar, på konferenser och med hjälp av metoder och forskning kan vi tillsammans utveckla en politik och en praktik som kan göra Norden till den bästa platsen i världen för barn och unga.

Strategiska insatsområden

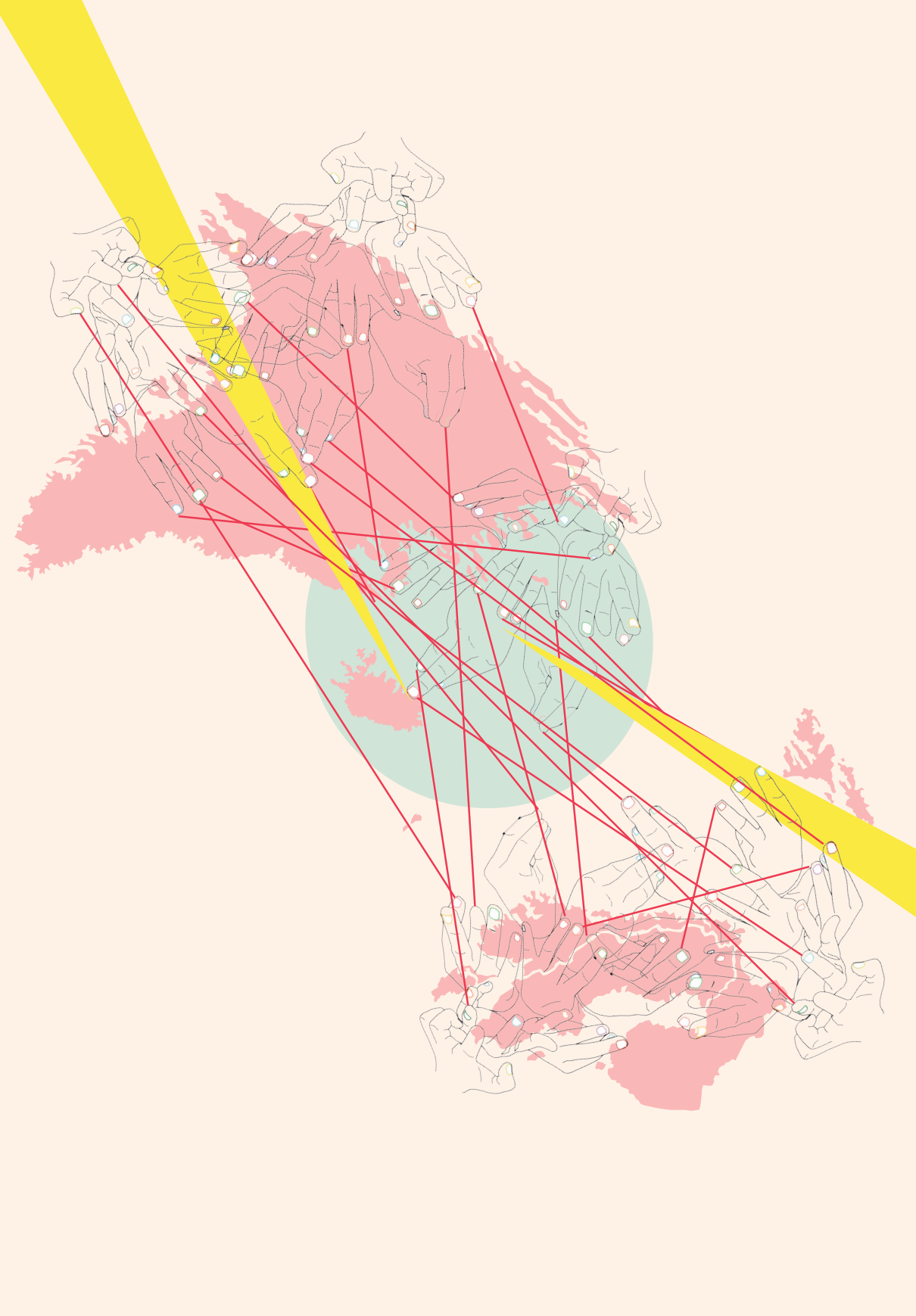
Denna strategi utgår från att ministerrådet utvecklar sin kunskap om olika barn och ungas situation inom respektive politikområde samt sin kompetens att inom respektive område integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv. Vidare vill Nordiska ministerrådet genom denna strategi peka ut tre strategiska insatsområden.

Stärkt stöd till och inkludering av utsatta barn och unga

Norden är generellt en bra plats att växa upp på för barn och unga, men vissa har svårare än andra att hitta sin plats i samhället och få sina rättigheter tillgodosedda. Det är därför av största vikt att ministerrådet arbetar för att stärka förutsättningarna för att utsatta barn och unga inkluderas, blir hörda i olika processer och ges möjlighet till inflytande samt att konsekvenserna för barn och unga analyseras med utgångspunkt i barnets bästa i samband med beslut som berör dem. Här behövs fortsatt arbete och kunskap kring insatser för att främja inkludering och förbättra livssituationen med utgångspunkt i olika barn och ungas skilda verkligheter.

Genom ett förstärkt generellt fokus på utsatta barn och unga i Nordiska ministerrådets arbete kan respektive politikområde prioritera de insatser som är relevanta och nödvändiga inom sitt fält. Det kan till exempel handla om barn och unga på flykt eller i migration, som utsätts för våld eller övergrepp, har eller riskerar fysisk eller psykisk ohälsa, som varken arbetar eller studerar, inte ges tillgång till kultur eller upplever utsatthet på internet.

Skillnaden i livsvillkor mellan flickor och pojkar, unga kvinnor och män samt unga transpersoners utsatthet bör ges ett särskilt fokus. I den regelbundna uppföljningen av denna strategi samt i utvärderingen av strategin som helhet ska det vara tydligt att ministerrådet har prioriterat utsatta barn och ungas rättigheter och levnadsvillkor.

Fortsatt samverkan och stöd till civilsamhället

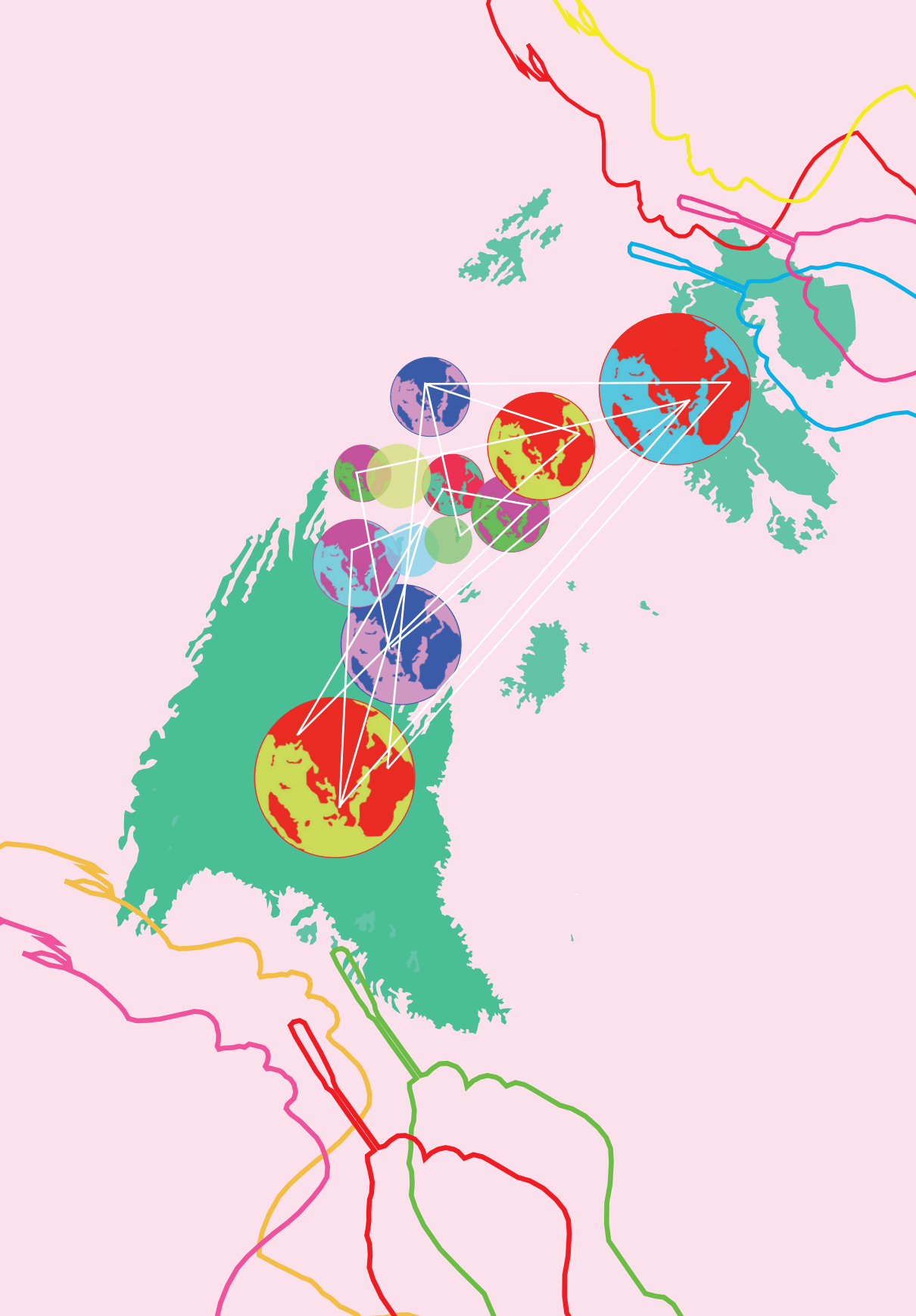
Norden har en tradition av ett starkt civilsamhälle¹ som uppmuntrats via lokala, nationella och nordiska stödformer. Erfarenhetsutbyten över gränser kan stärka barn- och ungdomsverksamheten i varje nordiskt land samt Grönland, Åland och Färöarna men också öka barn och ungas kapacitet att föra fram sina tankar och idéer. Viljan att mötas tar sig även nya uttryck och former över tid.

Civilsamhället är en arena som ofta ger barn och unga möjlighet att utveckla sin kreativitet, innovationsförmåga och sitt entreprenörskap. Därför är det viktigt att Nordiska ministerrådet fortsatt stödjer utvecklingen av barn och ungas olika former för organisering och delaktighet i demokratiska processer i Norden utifrån barn och ungas olika förutsättningar, behov och intressen.

Genom fortsatt samverkan och stöd till civilsamhället i Nordiska ministerrådet kan respektive politikområde utveckla dialog och samarbete med relevanta organisationer samt hitta sätt att synliggöra och använda den expertkunskap som många aktörer i civilsamhället besitter. Nordiska ministerrådet bör fortsatt främja samverkan mellan det offentliga och de civilsamhällesorganisationer som jobbar för och med olika barn och unga i Norden.

I den regelbundna uppföljningen av denna strategi samt i utvärderingen av strategin som helhet ska det vara tydligt att ministerrådet på ett medvetet sätt samverkar med och stödjer civilsamhället i arbetet med och för barn och unga.

¹. Det civila samhället är ett brett begrepp och kan definieras som "Alla typer av sammanslutningar av människor som inte är staten, marknaden eller enskilda hushåll/ individer". Man kan också tala om den ideella sektorn, föreningslivet, stiftelser, välgörenhetsorganisationer, nätverk eller NGO:s när människor organiserar sig tillsammans för att de har ett gemensamt mål, ideal eller intresse av något slag. För Nordiska ministerrådet är de nordiska civilsamhällesorganisationerna (sammanslutningar eller nätverk på nordisk nivå) av särskild vikt. Dessa aktörer är Nordiska ministerrådets primära samverkans- och dialogpartners.

Förbättrad kunskapsdelning och kompetenshöjande insatser

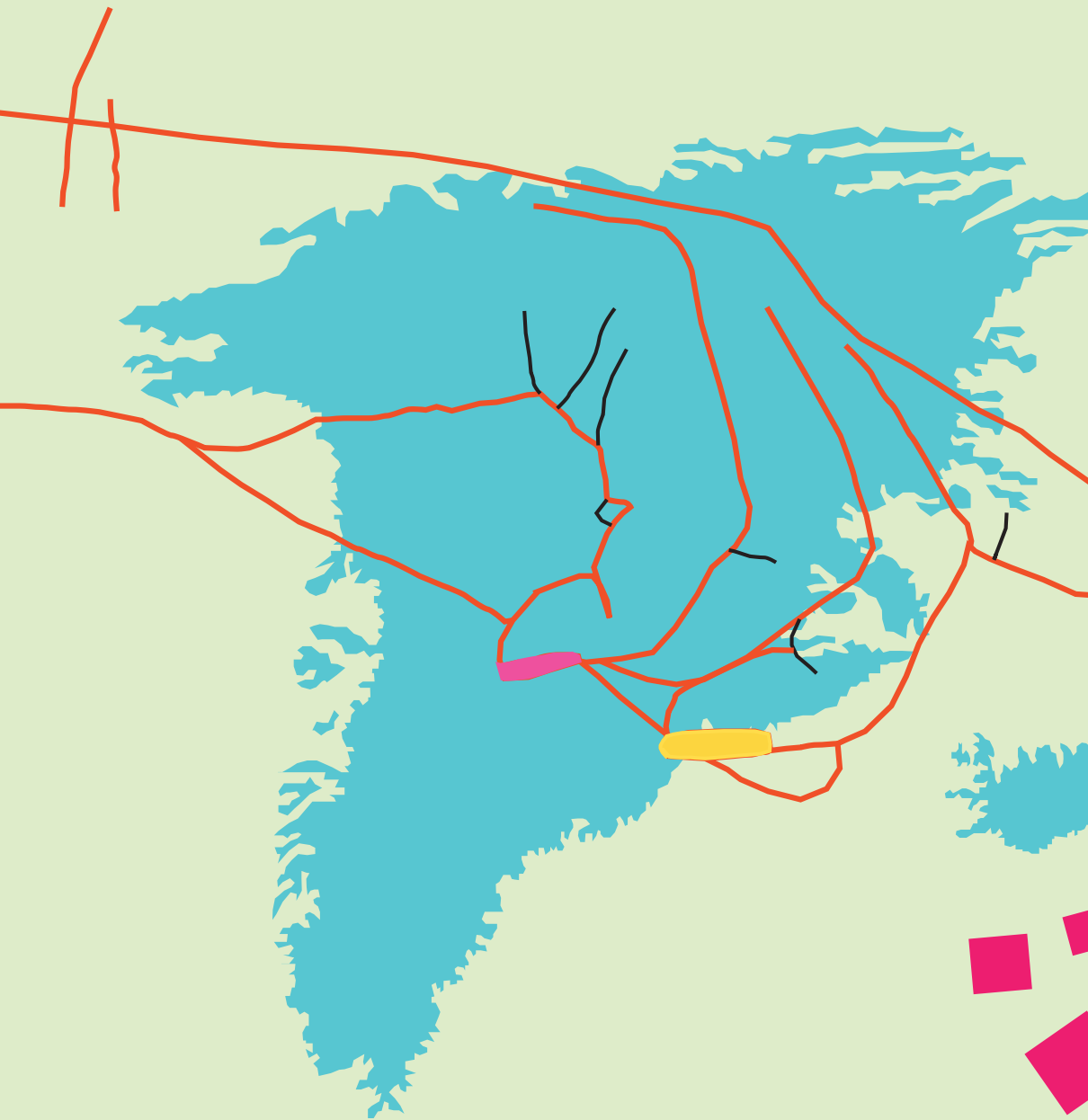
För att Nordiska ministerrådet ska kunna värna barn och ungas rättigheter och perspektiv inom olika sektorer krävs kunskaps- och kompetensutveckling. Det är därför viktigt att ytterligare förbättra ministerrådets processer för att tillvarata sådan kunskap som krävs för att olika politikområden inom Nordiska ministerrådet ska kunna arbeta med utgångspunkt i ett barnrätts- och ungdomsperspektiv.

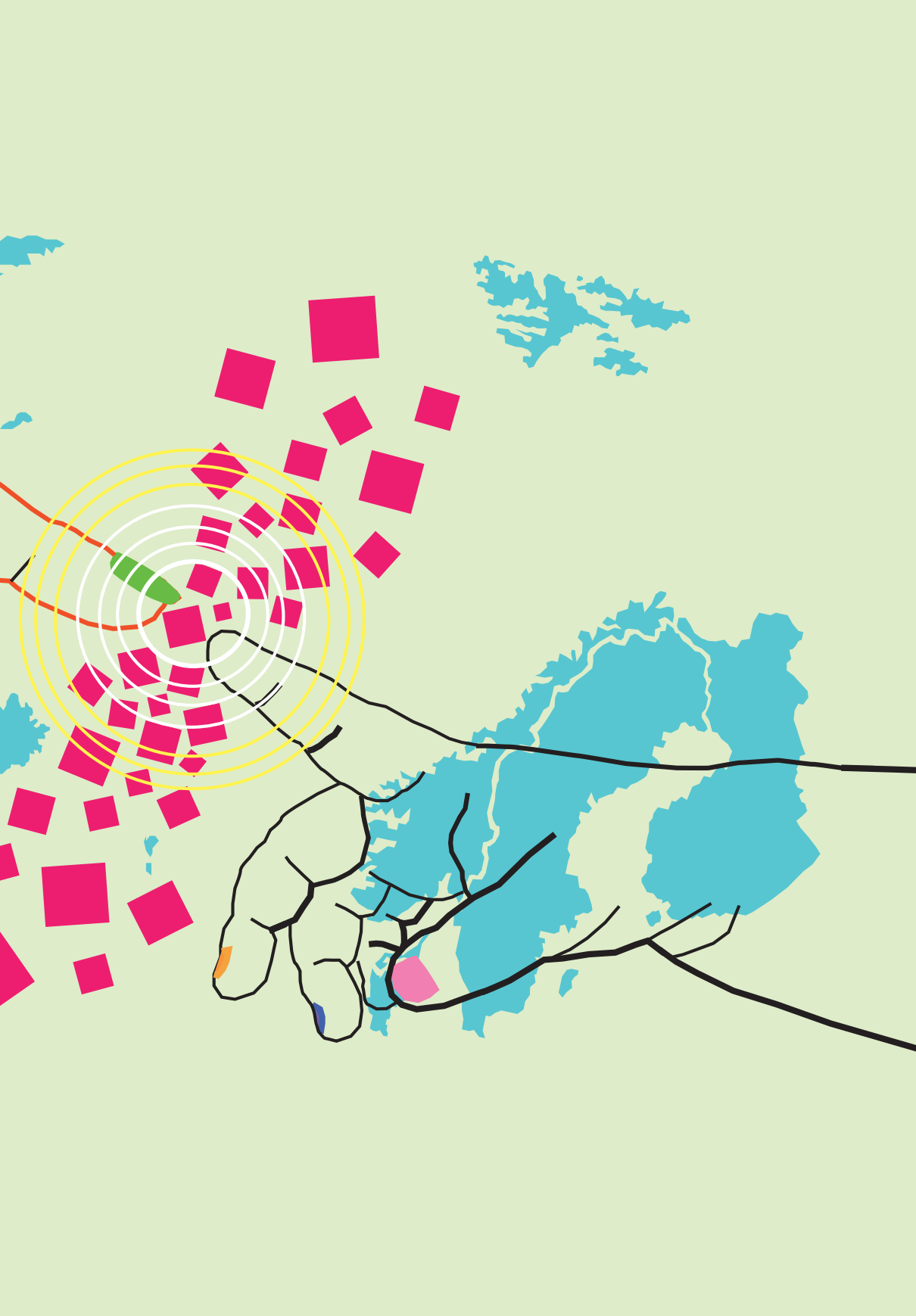
Det krävs också fortsatt kompetensutveckling och utbildning i vad det innebär att integrera barn och ungdomars åsikter och kunskaper i sitt arbete samt konkreta exempel på hur det kan se ut, kompetenser som ofta finns inom det unga civilsamhället.

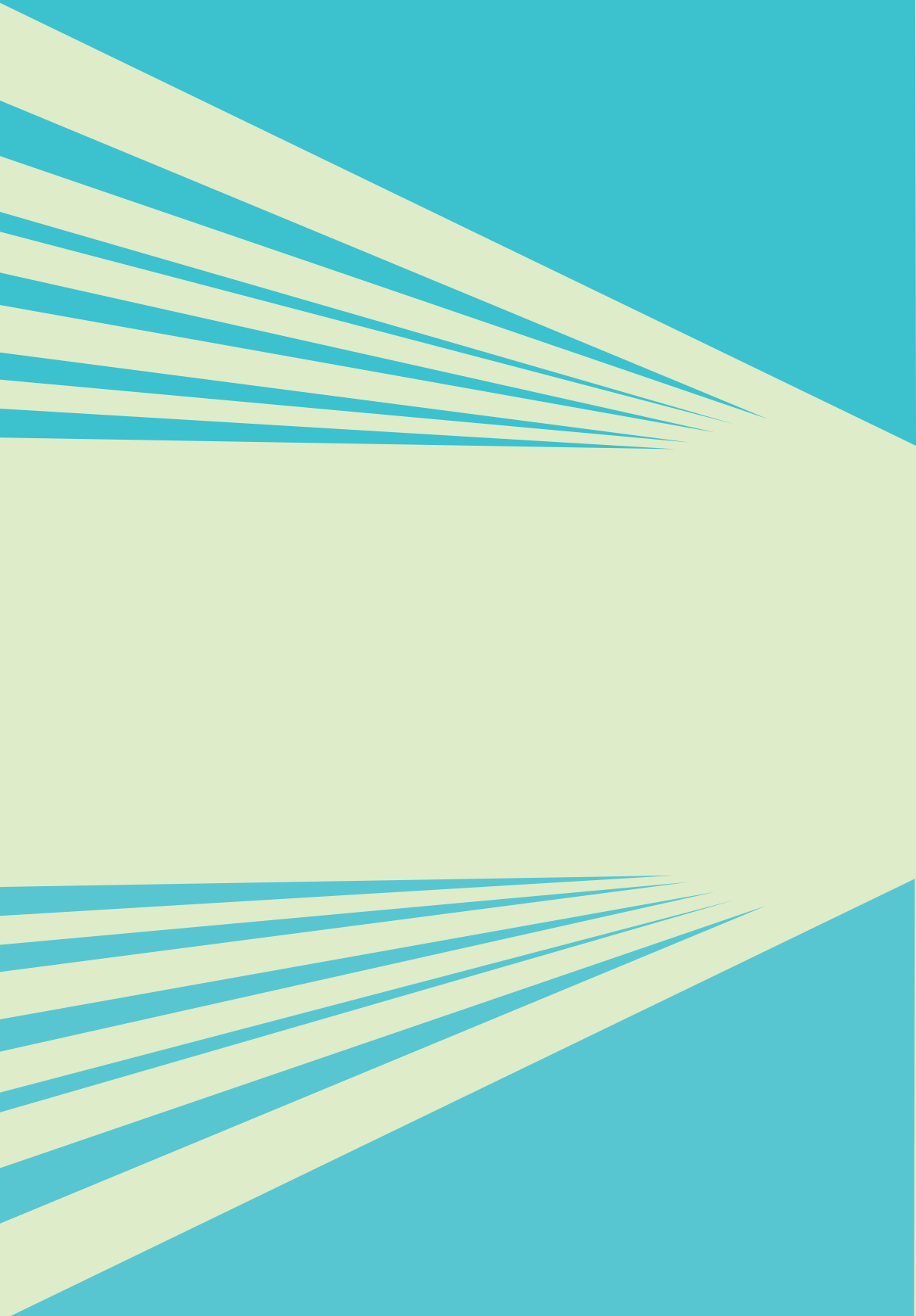
Vidare krävs också kompetensutveckling och utbildning i vad det innebär att analysera konsekvenser för barn och unga med utgångspunkt i barnets bästa i beslutsprocesser. Detta prioriterade område handlar således om utveckling av processer, metoder och kompetensutveckling och inkluderar även hur ministerrådet samverkar med andra internationella organisationer med kompetens inom barnrätts- och ungdomspolitik.

Genom förbättrad kunskapsdelning och kompetenshöjande insatser i Nordiska ministerrådet kan respektive politikområde bidra till en ökad kompetens- och kunskapsnivå om hur man arbetar kunskapsbaserat med och för barn och unga.

I den regelbundna uppföljningen av denna strategi samt i utvärderingen av strategin som helhet ska det vara tydligt att ministerrådet kontinuerligt bidrar med kunskapsutveckling.

Organisering i Nordiska ministerrådet

Ett gemensamt ansvar

Alla verksamheter inom Nordiska ministerrådet har ansvar för att arbeta utifrån visionen i denna strategi. Samtliga verksamheter har också ett ansvar att utveckla sin kunskap om olika barn och ungas situation inom sitt politikområde samt att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i sitt arbete.

Samarbetsministrarna, MR-SAM, och därunder den nordiska samarbetskommittén, NSK, har det överordnade samordningsansvaret för det nordiska samarbetet på barn- och ungdomsområdet inom Nordiska ministerrådet.

Ministerråd med särskilt ansvar

Det finns vissa sektorer inom Nordiska ministerrådet som har särskild betydelse för barn och ungas liv och därmed för arbetet med de tre strategiska insatsområdena i denna strategi. Sektorerna som bär ett särskilt ansvar för att arbeta med dessa områden är:

- Arbetsliv (MR-A)
- Jämställdhet (MR-JÄM)
- Kultur och medier (MR-K)
- Regional utveckling (MR-NER)
- Social- och hälsopolitik (MR-S)
- Utbildning, inklusive språksamarbetet (MR-U)

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK)

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är Nordiska ministerrådets rådgivande och samordnande organ i nordiska och internationella barn- och ungdomspolitiska frågor. NORDBUK:s verksamhet styrs av kommitténs stadgar och denna strategi.

NORDBUK ska bistå de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) i implementering, uppföljning och utvärdering av denna strategi och dess syften.

NORDBUK ska stödja ministerråden i att arbeta utifrån ett barnrätts- och ungdomsperspektiv samt underlätta tvärsektoriell samverkan inom Nordiska ministerrådet i barn- och ungdomspolitiska frågor.

Uppföljning och rapportering

Som stöd till genomförandet av denna strategi utarbetas en implementeringsplan som NORDBUK ansvarar för. Ministerråden med särskilt ansvar för strategin (MR-A, MR-JÄM, MR-K, MR-NER, MR-S och MR-U) tar fram mål för sina insatser inom strategins tre strategiska insatsområden.

Dessa mål följs upp och rapporteras till MR-SAM i en samlad rapport vartannat år tillsammans med en uppföljning av hela ministerrådets arbete med att arbeta utifrån ett barnrätts- och ungdomsperspektiv. Rapporten behandlas först av NORDBUK som har ansvaret för att bedöma utvecklingen och för att föreslå ändringar till MR-SAM.

Utvecklingen av Nordiska ministerrådets arbete med denna strategi ska redogöras för både Ungdomens Nordiska råd och Nordiska rådet vartannat år.

Norden ska vara den bästa platsen i världen för barn och unga

Den visionen slås fast i denna tvärsektoriella strategi för barn och unga i Norden och gör barn och unga i åldern 0–25 år till en prioriterad målgrupp inom Nordiska ministerrådet.

Ett centralt mål i strategin är att Nordiska ministerrådet i högre utsträckning ska integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i sitt arbete och därmed i högre grad belysa och beakta barn och ungas egna röster. Med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter ska Nordiska ministerrådet arbeta för att skydda och främja flickor och pojkars, unga kvinnors och mäns rättigheter samt främja deras möjligheter att utöva dessa rättigheter och kunna vara delaktiga i samhället.

Barns och ungas välbefinnande och möjlighet att utöva sina rättigheter är en förutsättning för Nordens fortsatta utveckling. Ministerrådet ska bidra till att Norden är en ledande region och föregångare i arbetet för ett samhälle där barn och ungas rättigheter och skilda perspektiv ges utrymme och bidrar till samhällsutvecklingen.

norden

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn K
www.norden.org

ANP 2016:737

ISBN 978-92-893-4592-7 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4593-4 (PDF)